

Temporär avvikelse från tillståndsvillkoren för vattenkraftverk för att balansera elsystemet; arbetsgruppens betänkande

Inledning

Tillgång till el och leveranssäkerhet är livsviktiga förutsättningar för ett modernt samhälle som möjliggör centrala funktioner såsom industri, den digitala världen, trafik, boende och kommunikation. Elsystemets stabilitet är en kritisk del av den nationella försörjningsberedskapen. Eftersom störningar som hotar elsystemets driftsäkerhet i princip kan uppstå när som helst, är en kontinuerlig tillgång till reglerkraft och tillräcklig kapacitet nödvändiga för elsystemets funktion.

Av de olika produktionsformerna lämpar sig vattenkraft särskilt väl som reglerkraft som aktiveras vid störningar i elsystemet tack vare sin tillförlitliga och snabba reglerförmåga. I situationer som till exempel störningar i en gränsförbindelse eller att ett stort kraftverk kopplas bort från nätet, vilket hotar elsystemets driftsäkerhet, kan en stor mängd effekt snabbt tillföras nätet genom att aktivera vattenkraft. Ur vattenkraftverkets perspektiv innebär detta en tillfällig ökning av kraftverkets produktionseffekt och därmed också vattenföringen.

Bakgrund

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering av den 20 juni 2023 konstateras följande: "Regeringen stärker verksamhetsförutsättningarna för den reglerbara vattenkraften, som är viktig med tanke på hela energisystemet. I samband med uppdateringen av vattenlagen ser man till att det också i fortsättningen är möjligt att genomföra projekt som är viktiga för samhällsekonomin och det allmänna intresset. Vattenkraftens reglerbarhet förbättras inom de gränser som ramdirektivet för vatten tillåter." Dessutom konstateras i regeringsprogrammet följande: "Möjligheterna till effekthöjningar i vattenkraften förbättras med tanke på krissituationer." Också i regeringens föresatser vid halvtidsöversynen 2025 har man betonat vattenkraftens betydelse med tanke på energiförsörjningen, reglerkraften och försörjningsberedskapen.

Målsättningar

Syftet med förslagen är att göra det möjligt att temporärt avvika från tillståndsbestämmelserna för ett vattenkraftverk som kan reglera sin elproduktion under förhållanden där det är nödvändigt att öka kraftverkets elproduktion för att trygga elsystemets driftsäkerhet.

Svarsanvisningar för mottagare

Justitieministeriet ber om ert utlåtande om det bifogade arbetsgruppens betänkande. Vem som helst kan avge ett utlåtande.

Vi ber er i första hand lämna ert utlåtande genom att besvara begäran om utlåtande via tjänsten. Anvisningar för registrering och användning av tjänsten finns på utlåtandetjänstens sida anvisningar > anvisningar (användarstöd: lausuntopalvelu.om (at) gov.fi). Ministerierna ska dessutom föra in sitt utlåtande i utlåtandetjänsten i ärendehanteringssystemet VAHVA för ärende VN/25636/2023.

Om utlåtandet inte kan ges i utlåtandetjänsten, kan utlåtandet alternativt sändas till ministeriets registratorskontor per e-post till adressen kirjaamo.om (at) gov.fi eller per post till adressen Justitieministeriet, PB 25, 00023 STATSRÅDET. I utlåtandet till registratorskontoret ber vi er nämna ärendenumret VN/25636/2023. Dessutom ber vi att utlåtandet sänds till registratorskontoret till exempel som bilaga till e-posten i Word- eller PDF-format, så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom en privatpersons e-postadress.

Alla utlåtanden som lämnas är i princip offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, identifiering OM113:00/2023). En privatpersons utlåtande publiceras dock på projektsidorna av datasekretesskäl endast om personen skriftligen begär det t.ex. i samband med sitt utlåtande eller i följebrevet till det.

Dessutom kan alla utlåtanden som lämnas i utlåtandetjänsten, inklusive utlåtanden av privatpersoner, automatiskt ses av alla i utlåtandetjänsten. Ministeriet publicerar inte de utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret i utlåtandetjänsten.

I utlåtandet ska onödiga personuppgifter inte uppges. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat till registratorskontoret inte publiceras på webben, är utlåtandet tillgängligt för alla vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Justitieministeriet ber om ert utlåtande senast den 3 juli 2026.

Beredare

Mari Pihalehto, specialsakkunnig, tfn 0295 150 066, fornamn.efternamn@gov.fi
Jari Salila, lagstiftningsråd, tfn 0295 150 584, fornamn.efternamn@gov.fi

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM113:00/2023>

Bilagor:

Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi - Työryhmän mietintö, 25.5.2026.pdf

Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi - Työryhmän mietinnön luovutuskirje, 25.5.2026.pdf

Temporär avvikelse från tillståndsvillkoren för vattenkraftverk för att balansera elsystemet - Arbetsgruppens betänkande - Huvudsakliga innehåll och lagförslag 25.5.2026.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö - Täydentävä lausuma 11.5.2026.pdf

Ympäristöministeriö - Täydentävä lausuma 30.4.2026.PDF

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö - Täydentävä lausuma 17.4.2026.pdf

Suomen luonnonsuojeluliitto - Eriävä mielipide 28.4.2026.pdf

Sändlista:

Aalto-yliopisto/Insinööritieteiden korkeakoulu/Rakennetun ympäristön laitos

Elinkeinoelämän keskusliitto

Energiateollisuus ry

Energiavirasto

Etelä-Karjalan liitto

Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus

Etelä-Pohjanmaan liitto

Etelä-Savon maakuntaliitto

Fingrid Oyj

Helsingin yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta

Huoltovarmuuskeskus

Hämeen liitto

Itä-Suomen elinvoimakeskus

Itä-Suomen yliopisto/Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta/Oikeustieteiden laitos

Juristiliitto ry

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus

Kainuun liitto

Kalatalouden keskusliitto ry

Keski-Pohjanmaan liitto

Keski-Suomen elinvoimakeskus

Keski-Suomen liitto

Korkein hallinto-oikeus

Kymenlaakson liitto

Lapin elinvoimakeskus

Lapin liitto

Lapin yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lohijokitiimi ry
Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Luontopaneeli
Lupa- ja valvontavirasto
LUT / sähkötekniikka
Lähienergialiitto
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK r.y.
Maanomistajain liitto
Metsähallitus
Museovirasto
Natur och Miljö r.f.
Oikeuskanslerinvirasto
Oulun yliopisto / vesi-, energia- ja ympäristötekniikka
Paikallisvoima ry
Pelastetaan vaelluskalat ry
Pienvesivoimayhdistys ry
Pirkanmaan liitto
Pohjanmaan elinvoimakeskus
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
Päijät-Hämeen liitto
Saamelaiskäräjät
Satakuntaliitto
Sisäministeriö
Sisä-Suomen elinvoimakeskus
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattikalastajaliitto ry
Suomen asianajajat
Suomen Kalankasvattajaliitto ry
Suomen kalastusopaskilta ry
Suomen kuntaliitto
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen luonnonvarakeskus
Suomen Suurpadot ry
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö Ry
Suomen vesiensuojelun keskusliitto ry
Suomen vesistösaatiö
Suomen vesiyhdistys r.y.
Suomen WWF
Suomen ympäristökeskus
Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura ry
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f.
Turun yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Uudenmaan elinvoimakeskus
Uudenmaan liitto
Vaasan hallinto-oikeus

Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen liitto
Vesialueomistajain liitto VEALO ry
Vesilaitosyhdistys
Vesistöpaneeli
Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry
Väylävirasto
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1. Ert utlåtande om förslag till åtgärder för att trygga elsystemets driftsäkerhet (18 kap. 5 a §)
2. Ert utlåtande om förslag till förfarandet och myndighetssystemet för åtgärder för att trygga elsystemets driftsäkerhet (18 kap. 5 b §)
3. Ert utlåtande om förslag som gäller Energimyndighetens rätt att få information (18 kap. 5 c §)
4. Ert utlåtande om förslag till ersättning för förlust av förmån till följd av åtgärder för att trygga elsystemets driftsäkerhet (18 kap. 6 a §)
5. Ert utlåtande om konsekvensbedömningen av förslaget (i synnerhet vilka konsekvenser ni anser att förslagen har och om förslagen har andra konsekvenser än de som identifierats i betänkandet, vilka)
6. Ert utlåtande om behovet och genomförandet av en utredning om möjligheterna att tillfälligt öka vattenkraften och dess konsekvenser, som ska föregå beslutsförfarandet
7. Övriga synpunkter på förslaget

Huhtala Liisa
Oikeusministeriö

Pihalehto Mari
Oikeusministeriö